Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

14. november 2018*

Eelotsusetaotlus – Õigusaktide ühtlustamine – Avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamine – Direktiiv 2003/98/EÜ – Artikli 1 lõike 2 punkti c kolmas taane – Krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavad usaldatavusnõuded – Määrus (EL) nr 575/2013 – Krediidiasutuste ja investeerimisühingute avaldatav teave – Artikli 432 lõige 2 – Erandid teavitamiskohustusest – Äriteave, mida käsitatakse ärisaladusena või konfidentsiaalsena – Kohaldatavus – Riigi enamusosalusega krediidiasutused – Liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt on nende asutuste valduses olev teatav äriteave avalik

Kohtuasjas C-215/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Vrhovno sodišče (Sloveenia kõrgeim kohus) 11. aprilli 2017. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. aprillil 2017, menetluses

Nova Kreditna Banka Maribor d.d.

versus

Republika Slovenija,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: seitsmenda koja president T. von Danwitz (ettekandja) neljanda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Juhász ja C. Vajda,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikku menetlust ja 7. juuni 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Nova Kreditna Banka Maribor d.d., esindajad: *odvetnik* D. Miklavčič ja *odvetnik* M. Menard,

– Republika Slovenija, esindaja: *Informacijska pooblaščenka* M. Prelesnik,

– Sloveenia valitsus, esindajad: T. Mihelič Žitko ja V. Klemenc,

– Ungari valitsus, esindaja: M. Z. Fehér,

– Euroopa Komisjon, esindajad: G. Braun, K.-Ph. Wojcik ja M. Žebre,

* Kohtumenetluse keel: sloveeni.

olles 5. septembri 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (ELT 2003, L 345, lk 90; ELT eriväljaanne 13/32, lk 701), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiviga 2013/37/EL (ELT 2013, L 175, lk 1) (edaspidi „avaliku sektori teabe direktiiv"), artikli 1 lõike 2 punkti c ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 575/2013 krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT 2013, L 176, lk 1; parandused ELT 2013, L 208, lk 68 ning ELT 2013, L 321, lk 6) artikli 432 lõiget 2 ja artiklit 446.

2 Taotlus on esitatud vaidluse raames, mille pooled on Nova Kreditna Banka Maribor d.d. (edaspidi „NKBM") ja Republika Slovenija (Sloveenia Vabariik) ning mis puudutab Informacijski pooblaščenec (Sloveenia teabevolinik) otsust, millega kohustati NKBMi ajakirjanikule teavet avalikustama.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Avaliku sektori teabe direktiiv

3 Avaliku sektori teabe direktiivi 2003/98 põhjendused 5, 6, 9 ja 10 on sõnastatud järgmiselt:

„(5) Siseturu loomise üks peamisi eesmärke on kogu ühendust hõlmavate teenuste arengut soodustavate tingimuste loomine. Avaliku sektori valduses olev teave on digitaalse infosisuga seotud toodete ja teenuste oluliseks algmaterjaliks ning muutub juhtmeta infosisuteenuste arenedes veelgi olulisemaks andmeallikaks. Selles kontekstis on oluline ka laiaulatuslik piiriülene levi. Avaliku sektori valduses oleva teabe laiem taaskasutatavus võimaldab Euroopa ettevõtetel muu hulgas ära kasutada selle teabe potentsiaali ning toetada majanduskasvu ja töökohtade loomist.

(6) Avaliku sektori valduses oleva teabe kasutamisega seotud normid ja tavad on liikmesriikides märkimisväärselt erinevad, mistõttu on takistatud selle võtmetähtsusega dokumendiallika kogu majandusliku potentsiaali kasutuselevõtmine. Avaliku sektori asutuste traditsioonilised tavad avaliku sektori valduses oleva teabe kasutamisel on arenenud väga erinevalt. Seda tuleks arvesse võtta. Seepärast tuleks läbi viia avaliku sektori valduses olevate dokumentide taaskasutamisega seotud siseriiklike normide ja tavade minimaalne ühtlustamine valdkondades, kus siseriiklike õigusnormide ja tavade erinevused või ebaselgus takistavad siseturu sujuvat toimimist ja infoühiskonna nõuetekohast arengut ühenduses.

[…]

(9) […] Direktiiv rajaneb liikmesriikide olemasoleval juurdepääsukorral ning ei muuda siseriiklikke dokumentidele juurdepääsu norme. Seda ei kohaldata juhtudel, kus dokumendid on kodanikele või ettevõtetele vastava juurdepääsukorra raames kättesaadavad üksnes juhul, kui nad tõendavad oma konkreetse huvi olemasolu. […]

(10) „Avaliku sektori asutuse“ ja „avalik-õigusliku asutuse“ määratlused on võetud riigihankeid käsitlevatest direktiividest […]. Nende määratluste alla ei kuulu riigi osalusega äriühingud.“

4 Direktiivi artikkel 1, mis käsitleb direktiivi sisu ja reguleerimisala, on sõnastatud järgmiselt:

„1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse miinimumreeglid, mis reguleerivad liikmesriikide avaliku sektori asutuste valduses olevate olemasolevate dokumentide taaskasutamist ja nende taaskasutamist soodustavaid praktilisi abinõusid.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata:

[…]

c) dokumentide suhtes, millele juurdepääs on liikmesriikide juurdepääsukorra kohaselt keelatud, sealhulgas järgmistel põhjustel:

– riikliku julgeoleku (st riigi julgeoleku) kaitse, riigikaitse või avaliku korra kaitse,

– statistiliste andmete konfidentsiaalsus,

– ärisaladus (nt äri-, kutseala- ja ettevõtte saladused);

[…]

3. Käesolev direktiiv rajaneb liikmesriikide juurdepääsukordadel ning ei mõjuta nende kohaldamist.

[…]“

5 Direktiivi artiklis 2 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) *avaliku sektori asutused* – riigi, piirkondlikud või kohalikud asutused, avalik-õiguslikud isikud ning ühest või mitmest kõnealusest asutusest või avalik-õiguslikust isikust koosnevad ühendused;

2) *avalik-õiguslik isik* – mis tahes isik:
   a) mis on asutatud üldistes huvides ega tegele tööstuse ega kaubandusega ja
   b) millel on juriidilise isiku staatus ja
   c) mida põhiliselt rahastavad riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või teised avalik-õiguslikud isikud või mille juhtimist need isikud kontrollivad või millel on haldus-, juhtimis- või järelevalveorgan, millesse riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või teised avalik-õiguslikud isikud nimetavad üle poole liikmetest;

   […]

4) *taaskasutamine* – avaliku sektori valduses olevate dokumentide kasutamine füüsiliste või juriidiliste isikute poolt ärilisel või mitteärilisel eesmärgil, mis ei lange kokku algse eesmärgiga, mille täitmiseks dokument avalik-õigusliku ülesande raames loodi. Avaliku sektori asutuste vaheline dokumentide vahetamine puhtalt avalik-õiguslike ülesannete täitmise raames ei ole taaskasutamine;

[…].“

Määrus nr 575/2013

6 Määruse nr 575/2013 põhjendused 68 ja 76 on järgmised:

„(68) Kui käesolevas määruses selgesõnaliselt sätestatud avalikustamisnõuetest ei tulene teisiti, peaks avalikustamisnõuete eesmärk olema turuosalistele täpse ja põhjaliku teabe edastamises krediidiasutuste ja investeerimisühingute riskiprofiili kohta. Seepärast peaksid krediidiasutused ja investeerimisühingud olema kohustatud avalikustama lisateavet, mis ei ole käesolevas määruses selgesõnaliselt loetletud, kui selline avalikustamine on vajalik kõnealuse eesmärgi saavutamiseks. Samal ajal peaksid pädevad asutused pöörama asjakohast tähelepanu juhtumitele, kus nad kahtlustavad, et krediidiasutus või investeerimisühing käsitles teavet ärisaladuse või konfidentsiaalsena selle teabe avalikustamise vältimiseks.

[…]

(76) Turudistsipliini tugevdamiseks ja finantsstabiilsuse edendamiseks tuleks kehtestada üksikasjalikumad nõuded regulatiivse kapitali laadi ja olemuse ning tehtud usaldatavusnõuete kohaste korrigeerimiste avalikustamise kohta, tagamaks, et investoritel ja hoiustajatel on piisavalt teavet krediidiasutuste ja investeerimisühingute maksevõime kohta.“

7 Määruse artikli 1 esimese lõigu punkti e kohaselt sätestatakse määruses ühtsed eeskirjad üldiste usaldatavusnõuete kohta, mida kõik krediidiasutused ja investeerimisühingud, kelle üle teostatakse järelevalvet Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/36/EL, mis käsitleb krediidiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT 2013, L 176, lk 338), alusel, peavad täitma seoses avalikustamisnõuetega.

8 Määruse artikli 4 lõike 1 punkti 3 kohaselt on „krediidiasutused ja investeerimisühingud“ krediidiasutused ja investeerimisühingud.

9 Sama määruse artikli 431, mis asub määruse VIII osas „Avalikustamine krediidiasutuste ja investeerimisühingute poolt“, lõigetes 1 ja 3 on ette nähtud:

„1. Krediidiasutused ja investeerimisühingud avalikustavad II jaotises sätestatud teabe, kui artiklis 432 ei ole sätestatud teisiti.

[…]

3. Krediidiasutused ja investeerimisühingud võtavad vastu ametlikud eeskirjad käesolevas osas sätestatud avalikustamisnõuete täitmiseks ja põhimõtted andmete avalikustamise, sealhulgas nende kontrollimise ja esitamissageduse asjakohasuse hindamiseks. Samuti võtavad krediidiasutused ja investeerimisühingud vastu eeskirjad, mille kohaselt hinnatakse, kas nende avalikustatavad andmed annavad turuosalistele igakülgset teavet krediidiasutuse või investeerimisühingu riskiprofiili kohta.

Kui avalikustatavad andmed ei anna turuosalistele igakülgset teavet riskiprofiili kohta, avalikustavad krediidiasutused ja investeerimisühingud lisaks lõikes 1 märgitule täiendava teabe. […]“

10 Määruse nr 575/2013 artikli 432 lõike 2 esimeses lõigus on sätestatud:

„Krediidiasutused ja investeerimisühingud võivad jätta avalikustamata ühe või mitu II ja III jaotises loetletud teabeelementi, kui need elemendid sisaldavad teavet, mida käsitatakse ärisaladusena või konfidentsiaalsena vastavalt teisele ja kolmandale lõigule, välja arvatud teabe avalikustamisel artiklite 437 ja 450 kohaselt.“

11 Määruse artikli 433 esimese lõigu kohaselt avaldavad krediidiasutused ja investeerimisühingud määruse VIII osa kohaselt nõutud avalikustatava teabe vähemalt kord aastas.

12 Määruse artikkel 446 näeb ette:

„Krediidiasutused ja investeerimisühingud avalikustavad operatsiooniriskiga seotud omavahendite nõuete arvutamise meetodid, millele krediidiasutus või investeerimisühing kvalifitseerub; artikli 312 lõikes 2 sätestatud metoodika kirjeldus, kui krediidiasutus või investeerimisühing seda kasutab, sealhulgas krediidiasutuse või investeerimisühingu mõõtmismeetodis arvessevõetavate asjakohaste sise- ja välistegurite analüüs, ning osalise kasutamise puhul erinevate kasutatavate metoodikate kohaldamisala ja katvus.“

Sloveenia õigus

13 Avalikule teabele juurdepääsu seaduse (Zakon o dostopu do informacij javnega značaja; edaspidi „ZDIJZ“) artiklis 1a on sätestatud:

„(1) Käesolev seadus reguleerib ka korda, mille kohaselt saab igaüks vabalt tutvuda üldsuse jaoks olulise teabega, mida valdavad äriühingud ja teised eraõiguslikud isikud, kes on otseselt või kaudselt Sloveenia Vabariigi, kohalike omavalitsuste või muude avalik-õiguslike isikute valitseva mõju all (edaspidi „avalik-õiguslike isikute valitseva mõju all olevad ettevõtjad“), ning seda teavet taaskasutada.

(2) Eelmise lõike tähenduses valitsev mõju esineb juhul, kui Sloveenia Vabariik, kohalikud omavalitsused või muud avalik-õiguslikud isikud üksi või ühiselt:

– otseselt või kaudselt – teiste äriühingute või muude eraõiguslike isikute kaudu – saavad märgitud kapitali enamusosaluse alusel avaldada valitsevat mõju või valdavad äriühingu suhtes õigust kontrollida juhatuse või nõukogu liikmete enamust või määrata ametisse rohkem kui pooled juhatuse või nõukogu liikmed,

[…].

(3) Käesoleva artikli lõike 1 tähenduses valitseva mõju all olevaks loetakse ka pank, mille suhtes on võetud meetmeid vastavalt seadusele, mis reguleerib Sloveenia Vabariigi võetavaid meetmeid pankade stabiilsuse tugevdamiseks.

(4) Ettevõtjal on käesoleva artikli lõikes 1 ette nähtud kohustus ka viie aasta jooksul pärast käesoleva artikli lõikes 2 viidatud valitseva mõju lõppemist, kui üldsuse jaoks oluline teave on pärit ajast, mil see ettevõtja oli valitseva mõju all.

(5) Avalik-õiguslike isikute valitseva mõju all oleval ettevõtjal on kohustus võimaldada tutvumist üldsuse jaoks olulise teabega käesoleva seaduse artikli 4a tähenduses ja mis on tekkinud mingil hetkel ajavahemikul, mil tema on olnud niisuguste avalik-õiguslike üksuste valitseva mõju all.

(6) Lisaks artikli 2 lõikes 1 ette nähtud eesmärkidele on käesoleva seaduse eesmärk edendada läbipaistvust ning avaliku sektori raha ja avalik-õiguslike isikute valitseva mõju all olevate ettevõtjate raha vastutustundlikku majandamist.

14 Selle seaduse artikli 4a lõikes 1 on sätestatud:

„Avalik-õiguslike isikute valitseva mõju all olevate ettevõtjate puhul tähendab üldsuse jaoks oluline teave:

– teavet tehingu, sealhulgas ettevõtja materiaalsete varade omandamise, võõrandamise või haldamise kohta või ettevõtja kulude kohta seoses kaupade, tööde, agenditeenuste, nõustamis- või muude teenuste tellimisega, samuti rahastamise, sponsimise ja autoriõiguse lepingute või muude samalaadsete tulemustega tehingutega;

[…].“

15 Selle seaduse artiklis 6a on sätestatud:

„(1) Olenemata eelneva artikli lõikes 1 sätestatust, võimaldatakse tutvuda taotletava, üldsuse jaoks olulise teabega avalik-õiguslike isikute valitseva mõju all olevate ettevõtjate kohta põhiandmete osas, mis puudutavad lõpetatud tehinguid, millele on viidatud käesoleva seaduse artikli 4a lõike 1 esimeses taandes, see on:

– tehingu liik;

– lepingupartner, juriidilise isiku korral isiku nimi või ärinimi, registreeritud asukoht ja tegevuskoha aadress ja arve; või füüsilise isiku korral isiku nimi ja elukoht;

– lepingu tehinguväärtus ja tehtud üksikmaksete summad;

– lepingu sõlmimise kuupäev ja tehingu kestus ning

– teatav info, mida sisaldavad niisuguste lepingute lisad.

[…]

(3) Olenemata käesoleva artikli lõikes 1 sätestatust, kui üldsuse jaoks oluline teave ei ole käesoleva seaduse artikli 10a lõike 4 kohaselt internetis saadaval, võib isik, kes on kohustatud võimaldama teabega tutvuda, keelduda lõikes 1 viidatud tehingualaste andmetega tutvuda võimaldamast, kui ta tõendab, et teabe avalikustamine kahjustaks tõsiselt tema konkurentsipositsiooni turul, välja arvatud juhul, kui need andmed puudutavad tehinguid, millega kaasneb teenuste osutamine rahastajate, sponsorite, nõustajate ja autorite või muude intellektuaalteenuste osutajate poolt või muude samalaadsete tulemustega teenuste osutamine.

[…]“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

16 NKBM on Sloveenia pank.

17 Ajakirjanik palus 2014. aastal NKBMil esitada teavet lepingute kohta, mille ta oli sõlminud konsultatsioonifirmadega, õigusbüroodega ja intellektuaalteenuseid osutavate äriühingutega ajavahemikus 1. oktoobrist 2012 kuni 17. aprillini 2014, ning täpsemalt nendes lepingutes ja lisades sisalduvaid järgmisi andmeid: tehingu liik, lepingupartner, lepingu tehinguväärtus, nende teenuste eest tehtud üksikmaksete summa, lepingu sõlmimise kuupäev ja ärisuhte kestus.

18 Põhikohtuasjas vaadeldaval ajavahemikul oli NKBM ZDIJZ artikli 1a lõigete 2 ja 3 tähenduses avalik-õigusliku isiku valitseva mõju all, kuna enamik NKBMi aktsiaid olid otseselt või kaudselt Sloveenia Vabariigi valduses ja NKBM rekapitaliseeriti oluliselt. NKBMist sai 21. aprillil 2016 eraõiguslik aktsiaselts. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu teabe kohaselt jäi ZDIJZ artikli 1a lõike 4 kohaselt aga talle kohustus võimaldada tutvumist taotletud andmetega.

19 NKBM jättis põhikohtuasjas vaatluse all oleva teabega tutvumise taotluse rahuldamata ning teabevolinik kohustas panka ZDIJZ alusel seda taotlust rahuldama. NKBM esitas selle otsuse peale kaebuse, mille esimese astme kohus rahuldamata jättis.

20 NKBM esitas Vrhovno sodiščele (Sloveenia kõrgeim kohus) kassatsioonkaebuse, milles tugines nii Sloveenia põhiseaduse kui ka liidu õiguse rikkumisele. Sellega seoses täpsustas NKBM, et põhikohtuasjas vaadeldavad andmed sisaldavad ärisaladust. Vrhovno sodišče (kõrgeim kohus) andis põhikohtuasjas vaadeldavate ZDIJZ sätete põhiseaduslikkuse küsimuse Ustavno sodišče (Sloveenia konstitutsioonikohus) menetlusse, kes leidis, et need sätted on Sloveenia põhiseadusega kooskõlas.

21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ZDIJZ sätete kohaselt on avalik-õigusliku isiku valitseva mõju all olevad isikud kohustatud põhikohtuasjas vaadeldava teabega võimaldama tutvuda, isegi kui üldine huvi nende avalikustamise vastu ei kaalu üles nende isikute huvi piirata selle teabega tutvumist. Tal on tekkinud eeskätt küsimus, kas avaliku sektori teabe direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti c kolmanda taande ja määruse nr 575/2013 artikli 432 lõikega 2 on vastuolus selline õigus tutvuda selle teabega.

22 Selles kontekstis viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklile 16 ning ELTL artiklites 49, 56 ja 63 tagatud põhivabadustele. Sellega seoses tuleb märkida, et kuigi kohus väljendab kahtlusi seoses põhikohtuasja piiriülese laadiga, on tal siiski tekkinud küsimus, kas need põhivabadused on kohaldatavad, esiteks NKBMi väite tõttu, et tal on Austrias tütarettevõtja ja et pärast vaidluse tekkimist omandati ta teises liikmesriigis asutatud ettevõtja poolt, ning teiseks seetõttu, et avalik-õigusliku isiku valitseva mõju all olevate pankade andmetega tutvumine, mis on ZDIJZ kohaselt võimalik, võib veenda loobuma teatavaid muudest liikmesriikidest pärit teenuseosutajaid teenuste osutamisest sellisele pangale nagu NKBM ning muude liikmesriikide potentsiaalseid investoreid osaluse omandamisest sellises pangas.

23 Neil asjaoludel otsustas Vrhovno sodišče (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [avaliku sektori teabe direktiivi] artikli 1 lõike 2 punkti c kolmandat taanet tuleb minimaalse ühtlustamise põhimõtet arvestades tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusnormid võivad tagada piiramata (absoluutse) juurdepääsu kogu autoriõigusi käsitlevale ja nõustamislepingutega seotud teabele ka siis, kui need lepingud liigituvad ärisaladuseks, ning see juurdepääs on nendes õigusnormides ette nähtud ainult isikute puhul, kes on riigi valitseva mõju all, kuid mitte teiste kohustatud isikute puhul, ning kas tõlgendust mõjutab ka määrus […] nr 575/2013 teabe avalikustamist käsitlevate õigusnormide osas, eelkõige nii, et juurdepääs avalikule teabele [avaliku sektori teabe direktiivi] tähenduses ei saa olla ulatuslikum kui on nähtud ette selles määruses sätestatud andmete avalikustamist käsitlevates ühtlustatud õigusnormides?

2. Kas määrust nr 575/2013 tuleb pankade äritegevust puudutava teabe avalikustamist käsitlevate õigusnormide, täpsemalt selle määruse VIII osa artikli 446 ja artikli 432 lõike 2 seisukohast tõlgendada nii, et nende sätetega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis kohustavad panka, kes on või oli avalik-õigusliku isiku valitseva mõju all, avalikustama teabe lepingute kohta, mis on sõlmitud nõustamis-, õigus-, autoriõigusi käsitlevate ja muude intellektuaalteenuste saamiseks, ning täpsemalt teabe, mis puudutab sõlmitud tehingu liiki, lepingupartnerit (juriidilise isiku korral isiku nimi või ärinimi, registreeritud asukoht ja tegevuskoha aadress), lepingu tehinguväärtust, eespool nimetatud teenuste eest tehtud üksikmaksete summat, lepingu sõlmimise kuupäeva ja ärisuhte kestust ning muud samalaadsed lepingute lisadest ilmnevad andmed – kogu teabe, mis tekkis

valitseva mõju all olemise perioodil –, ilma et oleks nähtud ette ühtegi erandit sellest kohustusest ega võimalust kaaluda, kas ülekaalus on avalik huvi saada juurdepääs andmetele või panga huvi, et tema ärisaladust kaitstakse, kui juhtumis piiriüleseid asjaolusid ei esine?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, sisuliselt selgitada, kas avaliku sektori teabe direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti c kolmandat taanet ja määruse nr 575/2013 artikli 432 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, nagu on vaatluse all põhikohtuasjas ja mis kohustavad panka, mis oli avalik-õigusliku isiku valitseva mõju all, avalikustama teabe lepingute kohta, mis on sõlmitud nõustamis-, õigus-, autoriõigusi käsitlevate ja muude intellektuaalteenuste saamiseks ning mille ta sõlmis valitseva mõju all olemise perioodil, ilma et selle panga ärisaladuse kaitseks oleks ette nähtud ühtegi erandit.

25 Nendele küsimustele vastamiseks tuleb kontrollida, kas selline teabega tutvumise taotlus, nagu on adresseeritud NKBM-le ZDIJZ alusel, kuulub avaliku sektori teabe direktiivi ja määruse nr 575/2013 kohaldamisalasse.

Avaliku sektori teabe direktiivi kohaldatavus

26 Avaliku sektori teabe direktiivi isikulise kohaldamisalaga seoses nähtub direktiivi artikli 1 lõikest 1, et selle direktiiviga kehtestatakse miinimumreeglid, mis reguleerivad „liikmesriikide avaliku sektori asutuste“ valduses olevate olemasolevate dokumentide taaskasutamist ja nende taaskasutamist soodustavaid praktilisi abinõusid. Direktiiv on seega kohaldatav „liikmesriikide avaliku sektori asutustele“. Direktiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt kuuluvad selle mõiste alla riigi, piirkondlikud või kohalikud asutused, avalik-õiguslikud isikud ning ühest või mitmest kõnealusest asutusest või avalik-õiguslikust isikust koosnevad ühendused.

27 Lisaks, direktiivi artikli 2 punkti 2 alapunktide a–c kohaselt on „avalik-õiguslik isik“ mis tahes isik, mis esiteks on asutatud üldistes huvides ega tegele tööstuse ega kaubandusega, teiseks, millel on juriidilise isiku staatus, ning kolmandaks, mida põhiliselt rahastavad riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või teised avalik-õiguslikud isikud või mille juhtimist need isikud kontrollivad või millel on haldus-, juhtimis- või järelevalveorgan, millesse riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või teised avalik-õiguslikud isikud nimetavad üle poole liikmetest.

28 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 32, on selles sättes nimetatud tingimused kumuleeruvad, mistõttu ei saa isikut kvalifitseerida selle sätte tähenduses avalik-õiguslikuks isikuks, kui üks nendest tingimustest ei ole täidetud. Lisaks on avaliku sektori teabe direktiivi põhjenduses 10 täpsustatud, et „avalik-õigusliku isiku“ määratlus on võetud riigihankeid käsitlevatest direktiividest ja selle määratluse alla ei kuulu riigi osalusega äriühingud. Seega ei piisa sellest, et ettevõtja on asutanud riik või mõni muu avalik-õiguslik isik või et selle tegevust rahastatakse nende tegevusest tulenevate vahenditega, et ettevõtjat ennast pidada „avalik-õiguslikuks isikuks“. Nimelt peab see veel olema asutatud üldistes huvides ja mitte tegelema tööstuse ega kaubandusega (vt analoogia alusel seoses riigihankeid käsitlevate direktiividega 5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus LitSpecMet, C-567/15, EU:C:2017:736, punktid 34 ja 36 ning seal viidatud kohtupraktika).

29 Käesolevas asjas näib eelotsusetaotluses esitatud teabest nähtuvat, et NKBM on kommertspank, mis osutab pangandusteenuseid eelkõige Sloveenia pangandusturul, konkureerides teiste samal turul tegutsevate pankadega. Veel ilmneb sama teabe põhjal, et NKBM oli avalik-õigusliku isiku valitseva mõju all üksnes ajutiselt, see tähendab perioodil, mis algas tema rekapitaliseerimisest Sloveenia riigi

poolt, kuni ajani, mil ta kujundati ümber eraõiguslikuks aktsiaseltsiks. Viimaks, Euroopa Kohtu valduses olev toimik ei sisalda mingit teavet, mis võimaldaks asuda seisukohale, et NKBM on asutatud üldistes huvides ega tegele tööstuse ega kaubandusega.

30 Neid asjaolusid arvestades ilmneb, et NKBM ei vasta käesoleva kohtuotsuse punktis 27 nimetatud esimesele tingimusele ning järelikult ei kuulu ta avaliku sektori teabe direktiivi isikulisse kohaldamisalasse; seda peab siiski eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima.

31 Mis puudutab küsimust, kas selline andmetega tutvumise taotlus nagu põhikohtuasjas kuulub selle direktiivi esemelisse kohaldamisalasse, siis nähtub direktiivi artikli 1 lõikest 1, nagu juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 26, et kõnealune direktiiv reguleerib liikmesriikide avaliku sektori asutuste valduses olevate dokumentide taaskasutamist. Sama direktiivi artikli 2 punkti 4 kohaselt on „taaskasutamine“ selliste dokumentide kasutamine füüsiliste või juriidiliste isikute poolt ärilisel või mitteärilisel eesmärgil, mis ei lange kokku algse eesmärgiga, mille täitmiseks dokument avalik-õigusliku ülesande raames loodi.

32 Seevastu on oluline märkida, et avaliku sektori teabe direktiiv ei sisalda mingit dokumentidega tutvumise võimaldamise kohustust. Nimelt rajaneb direktiiv vastavalt direktiivi artikli 1 lõikele 3 koostoimes põhjendusega 9 liikmesriikide olemasoleval juurdepääsukorral ega muuda riigisiseste dokumentidele juurdepääsu norme. Lisaks, direktiivi artikli 1 lõike 2 punktis c on sätestatud, et direktiivi ei kohaldata dokumentide suhtes, millele juurdepääs on liikmesriikide juurdepääsukorra kohaselt keelatud. Seega ei näe avaliku sektori teabe direktiiv ette õigust tutvuda avaliku sektori teabega, vaid eeldab sellise õiguse olemasolu liikmesriikide kehtivates õigusnormides, mistõttu ei kuulu selle teabega tutvumise kord ja menetlused direktiivi kohaldamisalasse.

33 Järelikult ei kuulu selline teabega tutvumise taotlus nagu põhikohtuasjas avaliku sektori teabe direktiivi esemelisse kohaldamisalasse. See direktiiv ei mõjuta seega põhikohtuasjas käsitletavat taotlust.

Määruse nr 575/2013 kohaldatavus

34 Põhikohtasjas vaadeldavad ZDIJZ sätted näevad ette individuaalse õiguse tutvuda üldsusele olulise teabega, mis on muu hulgas avalik-õiguslike isikute valitseva mõju all olevate ettevõtjate valduses, ZDIJZ artikli 1a lõikes 6 sätestatud eesmärgiga edendada läbipaistvust ning avaliku sektori raha ja nende ettevõtjate raha vastutustundlikku majandamist. ZDIJZ artikli 6a lõike 3 alusel on need ettevõtjad kohustatud ilma eranditeta võimaldama tutvumist teabega tehingu kohta, mis käsitleb rahastamise, sponsimise, nõustamise ja autoriõiguse lepingute või muude samalaadsete tulemustega tehinguid.

35 Mis puudutab küsimust, kas määrus nr 575/2013 ja eelkõige selle artikli 432 lõige 2 võib olla aluseks õigusele jätta rahuldamata selline teabega tutvumise taotlus nagu põhikohtasjas, siis tuleb märkida, et määruse VIII osa sätted, sealhulgas artikli 432 lõige 2 ei näe ette individuaalset õigust teabega tutvuda, vaid kohustuse avalikustada VIII osa II jaotises nimetatud teave, olenemata sellest, kas seda on taotletud.

36 Nimelt, nagu nähtub määruse nr 575/2013 artikli 431 lõikest 1 koostoimes artikli 433 esimese lõiguga, on krediidiasutused ja investeerimisühingud kohustatud selle teabe avaldama mitte taotluse alusel, vaid omal algatusel vähemalt korra aastas. Lisaks on selle kohustuse raames avalikustatav teave kindlaks määratud määruses endas ja see hõlmab põhimõtteliselt määruse artikli 431 lõigete 1 ja 3 ning artikli 432 kohaselt määruse kogu VIII osa II jaotises nimetatud teavet.

37 Olgu lisatud, et nagu märkis kohtujurist sisuliselt oma ettepaneku punktis 53, taotletakse määrusega nr 575/2013 kehtestatud avalikustamise korraga ZDIJZis kehtestatud teabega tutvumise õigust käsitlevast korrast erinevat eesmärki.

38 Nimelt on määruse põhjenduste 68 ja 76 kohaselt määruse eesmärk turudistsipliini tugevdamine ja finantsstabiilsuse edendamine turuosalistele krediidiasutuste ja investeerimisühingute riskiprofiili kohta täpse ja põhjaliku teabe edastamise teel. Kuid nagu märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 34, on ZDIJZis ette nähtud teabega tutvumise õigust käsitleva korra eesmärk edendada läbipaistvust ning avaliku sektori raha ja avalik-õiguslike isikute valitseva mõju all olevate ettevõtjate raha vastutustundlikku majandamist.

39 Järelikult ei kuulu selline teabega tutvumise taotlus nagu põhikohtuasjas määruse nr 575/2013 kohaldamisalasse, mistõttu määruse artikli 432 lõige 2 ei saa olla aluseks õigusele jätta niisugune taotlus rahuldamata. See määrus ei mõjuta seega põhikohtuasjas käsitletavat taotlust.

Harta artikli 16 ja põhivabaduste kohaldatavus

40 Käesoleva kohtuotsuse punktides 33 ja 39 tehtud järeldusi arvestades tuleb märkida, et põhikohtuasjas vaatluse all olevaid ZDIJZ sätteid ei saa pidada avaliku sektori teabe direktiivi ja määruse nr 575/2013 kohaldamisalasse kuuluvaks.

41 Lisaks nähtub eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest, et põhikohtuasi puudutab olukorda, kus kõik asjaolud jäävad ühe liikmesriigi piiresse ja millele ei ole kohaldatavad EL toimimise lepingus tagatud põhivabadused (vt selle kohta 15. novembri 2016. aasta kohtuotsus Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, punkt 47 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 20. septembri 2018. aasta kohtuotsus Fremoluc, C-343/17, EU:C:2018:754, punkt 18).

42 Seda järeldust ei sea kahtluse alla eelotsusetaotluses mainitud asjaolud, et NKBMil on Austrias tütarettevõtja ja et ta omandati teises liikmesriigis asuva ettevõtja poolt. Nimelt ei nähtu sellest otsusest, et põhikohtuasjas käsitletava teabega tutvumise taotluse esemeks oleva teabe laad ja ulatus on kuidagigi seotud NKBMi Austria tütarettevõtjaga või ettevõtjaga, kes selle panga omandas. Nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutas, toimus NKBMi omandamine pealegi alles pärast põhikohtuasja vaidluse tekkimist.

43 Mis puudutab pärssivat mõju, mis võib ZDIJZis ette nähtud avalik-õigusliku isiku valitseva mõju all olevate pankade andmetega tutvumisel olla teistest liikmesriikidest pärit teenuseosutajatele või investoritele, siis piisab, kui märkida, et eelotsusetaotluses on tõstatatud küsimus seoses liikmesriigi õigusnormide sellise mõjuga „teatavate“ teenuseosutajate ja „mõne“ potentsiaalse investori suhtes, kuid see ei sisalda siiski mingit konkreetset teavet, mis võimaldaks järeldada, et põhikohtuasjas esineb mõni neist olukordadest.

44 Euroopa Kohtu praktikast aga nähtub, et eelotsusetaotlusest peavad ilmnema konkreetsed asjaolud, see tähendab mitte oletuslikud, vaid kindlad tõendid, nagu kaebused või hagid, mille on esitanud teistes liikmesriikides asuvad ettevõtjad või mis puudutavad nende riikide kodanikke ning võimaldavad tuvastada teiste liikmesriikide kodanike huvi kasutada kõnealuseid põhivabadusi olukorras, mis on kõne all põhikohtuasjas (vt selle kohta 15. novembri 2016. aasta kohtuotsus Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, punktid 54 ja 55, ning 20. septembri 2018. aasta kohtuotsus Fremoluc, C-343/17, EU:C:2018:754, punktid 28 ja 29).

45 Järelikult ei saa asuda seisukohale, et põhikohtuasjas vaadeldavate ZDIJZ sätetega rakendatakse liidu õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses, mistõttu ei ole harta artikkel 16 kohaldatav sellise vaidluse suhtes nagu põhikohtuasjas.

46 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et avaliku sektori teabe direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti c kolmandat taanet ja määruse nr 575/2013 artikli 432 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et need ei ole kohaldatavad sellistele liikmesriigi õigusnormidele, nagu on vaatluse all põhikohtuasjas ja mis kohustavad panka, mis oli avalik-õigusliku isiku valitseva mõju all, avalikustama

teabe lepingute kohta, mis on sõlmitud nõustamis-, õigus-, autoriõigusi käsitlevate ja muude intellektuaalteenuste saamiseks ning mille ta sõlmis valitseva mõju all olemise perioodil, ilma et selle panga ärisaladuse kaitseks oleks ette nähtud ühtegi erandit, ja järelikult ei ole sellised liikmesriigi õigusnormid nendega vastuolus.

Kohtukulud

47 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta direktiivi 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta artikli 1 lõike 2 punkti c kolmandat taanet ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määruse (EL) nr 575/2013 krediidiasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta artikli 432 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et need ei ole kohaldatavad sellistele liikmesriigi õigusnormidele, nagu on vaatluse all põhikohtuasjas ja mis kohustavad panka, mis oli avalik-õigusliku isiku valitseva mõju all, avalikustama teabe lepingute kohta, mis on sõlmitud nõustamis-, õigus-, autoriõigusi käsitlevate ja muude intellektuaalteenuste saamiseks ning mille ta sõlmis valitseva mõju all olemise perioodil, ilma et selle panga ärisaladuse kaitseks oleks ette nähtud ühtegi erandit, ja järelikult ei ole sellised liikmesriigi õigusnormid nendega vastuolus.

Allkirjad